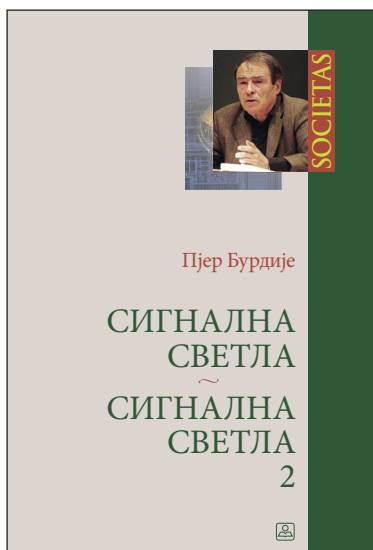

Љубиша Р. Митровић¹
Универзитет у Нишу, Филозофски факултет
Департман за социологију
Ниш (Србија)

УДК 316.334.3(100)(049.32)
316.344.42(100)(049.32)
316.2 Бурдије П.(049.32)
Осврћ
Примљен 15/04/2020
Прихваћен 19/04/2020
doi: [10.5937/socpreg54-26158](https://doi.org/10.5937/socpreg54-26158)

ПЈЕР БУРДИЈЕ О КРИТИЧКОЈ И ХУМАНИСТИЧКО- -ЕМАНЦИПАТОРСКОЈ УЛОЗИ СОЦИОЛОГИЈЕ, ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА И НОВОГ ЕВРОПСКОГ ДРУШТВЕНОГ ПОКРЕТА

(маргиналије поводом објављивања књиге Пјера Бурдијеа *Сићнална светла ~ Сићнална светла 2*. Београд: Завод за уџбенике, Библиотека *Societas*, 2019. Превод са француског Милица Пајевић, предговор Љубиша Митровић)

Апстракт: Колаж Бурдијевих расправа и полемика (*Сићнална светла ~ Сићнална светла 2*) најречитије илуструје како су у његовом делу органски повезани социологија сазнања с политичком социологијом/ односно социологијом симболичке моћи; остварено јединство теорије и праксе, у тежњи да се реafirмише ангажована улога позива социолога и обнови улога интелектуалаца и формира нови европски друштвени покрет. Иако је сматрао да данас „није увек лако остварити идеал колективног интелектуалца”, с којим је тежио да се поистовети, Бурдије се надао да ове његове критичке рефлексије и полемичке интервенције, као „упаљена сигнална светла”, могу да „послуже као корисно оружје свима онима који се труде да се одупру неолибералној пошастии... ако не у нади да ће покренути једну мобилизацију... оно барем да ће разбити

привид једногласности која чини суштину симболичке слике доминантног дискурса” (Bourdieu, 2019, str. 41–42).

Кључне речи: социологија, неолиберализам, глобализација, симболичка моћ, интелектуалци, европски друштвени покрет, Пјер Бурдије

¹ ljubisa.mitrovic@filfak.ni.ac.rs

Савремена социологија, из бројних субјективних и објективних разлога, крајем прошлог миленијума, нашла се у темељној кризи. Та криза није била парцијална већ комплексна јер је обухватала бројне димензије – од предметног одређења, парадигматске перспективе, до положаја и улоге ове науке у савременом друштву. Оваква криза није рутинска и она се не може отклонити, разрешити техничким усавршавањем метода истраживања, већ критичким и радикалним преиспитивањем стања у савременој социологији, као и трагањем за новим одговорима.

Два угледна социолога у савременој науци, према овој кризи, формулисали су темељно различите ставове. *Пјер Бергер* (Berger, 1992) пише о застарелости и удесу социологије и потреби опозива позива јер социологија није показала способност да предвиди кључне догађаје, тенденције крајем 20. века, нити да укаже на перспективе даљих друштвених промена. Насупрот оваквом дефетизму, француски социолог Пјер Бурдије излаже свој пледоаје за рехабилитацију критичко-сазнајне и друштвено-хуманистичке и еманципаторске улоге социологије. Он то чини на трагу обнове Милсове традиције о рефлексивној радикалној социологији, истичући да је социологија „борилачка дисциплина”, те да насупрот позитивистичко-функционалистичкој интегрисаности савремене науке и интегрисаности интелектуалаца пред силама моћи у кључу политичке коректности, социологија и социолози, морају да пруже не само отпор оваквим тенденцијама, већ и да се заложу за алтернативну еманципаторску социологију, способну не само да критикује постојеће друштво, већ и да конструише алтернативне пројекте и одговоре на савремене цивилизацијско-развојне изазове.

Управо социолошки есеји, које је Пјер Бурдије објављивао у периоду од 1991. до 2000. године, а који су публиковани на француском језику под називом *Contre-feux, Propos pour servir à la résistance contre l'invasion néo-libérale* (1998) и *Contre-feux 2, Pour un mouvement social Européen* (2001), а у нас се објављују у једној књизи под називом *Сигнална светла ~ Сигнална светла 2*, најбоље илуструју његов став и одговор на стање не само у социологији, већ и друштвеним наукама, у потрази за њиховом ангажованом и алтернативном улогом у савремености.

Пјер Бурдије (1930–2002) француски социолог и интелектуалац изузетног формата, спада у ред најоригиналнијих мислилаца савремене светске социологије и друштвено-хуманистичких наука 20. века.

Плебејац по социјалном пореклу, аристократа по духу, Бурдије је хуманиста по друштвеном опредељењу.²

² У *Нацртју за аутосоциоанализу* у кључу социологије социологије, Пјер Бурдије указује какав је утицај примарног социо-културног искуства на формирање његовог хабитуса, на интелектуални развој, теоријски дискурс и социолошке рефлексије. Између осталог он пише да је његов отац био син наполичара, који ће свој радни век провести као сиромашни чиновник (поштар) у једном провинцијском сецету. Он даље каже „учио ме је, без празних прича и читавим својим понашањем, да поштујем `мале људе`, међу којима је убрајао и себе, а такође и њихове борбе... Дивио се великим личностима у политици, као што су Робеспјер, Ж. Жорес, Леон Блум, који су оличење републиканског идеала и који је желео да пренесе и на мене... Био је члан синдиката у једном руралном и конзервативном свету, и увек је гласао лево” (Bourdieu, 2019a, str. 76). О самом себи, пак Пјер Бурдије пише: „Нисам био комуниста када су то интелектуалци већином били, и нисам се одавао антикомунизму којем су они неретко подледали када то нису више били” (Bourdieu, 2019a, str. 93).

„Он је утемиљивач нове парадигме у савременој социологији: генетичког структурализма / конструктивистичког структурализма и једне радикално-рефлексивне социологије у духу Милсове и Гулднерове традиције. Као креативан дух развио је у савременој социологији нове концепте и појмове, утицао на њену епистемиологију, методологију и праксеологију. Међу тим новим концептуалним оруђима Пјера Бурдијеа, која представљају теоријски новум, треба истаћи: појам праксе, хабитуса, друштвеног поља, економског, социјалног, културног и симболичког капитала и симболичке моћи” (Mitrović, 2019, стр. 11–12), који су експлицитно или имплицитно одређени у више његових различитих студија.

Премда централно место у његовим истраживањима заузимају проблеми социологије образовања и социологије културе (нарочито социјалне неједнакости у образовању и значај културног капитала у друштвеној репродукцији), он се у позним годинама усредсређује на питања политичке социологије (друштвени покрети) и социологије медија. Заједничко је, међутим, да је увек сагледавао место и улогу социологије и интелектуалаца у савременим друштвеним променама.

* * *

У књизи *Сијнална свејла ~ Сијнална свејла II* садржани су полемички текстови Пјера Бурдијеа, настали током деведесетих година (од 1991. до 2000) о кључним проблемима савременог француског и светског друштва, које овај аутор кроз критичку социолошку рефлексивну проблематизује, заговарајући ангажовану улогу социолога, хуманистичких интелектуалаца и новог европског друштвеног покрета.

Бурдије увиђа да, у епохи глобализације и информатичке револуције, симболичка моћ медија има све значајнију улогу у деловању социјалних актера и савременим друштвеним преображајима. Зато се он супротставља идеји о пасивности научника/истраживача, истичући нужност јавних интервенција, неопходност да „они који имају прилику да се у животу посвете проучавању друштвеног света, не могу да се неутрално и непристрасно држе по страни борби у којима је у игри будућност тог света” (Bourdieu, 2019, стр. 143). Насупрот вредносној неутралности, коју погрешно поистовећују са научном објективношћу, научници и интелектуалци треба да се, према његовом виђењу, с резултатима својих истраживања укључе у јавне расправе о важним друштвеним проблемима. При том, залагање је усмерено ка изнаглажењу новог типа односа између истраживача и друштвених покрета у оновременим друштвеним борбама, што за циљ има демократски преображај европског друштва. У том смислу колаж Бурдијеових расправа из „Сигналних светала” представља одличну илустрацију с каквим је полемичким жаром Бурдије партиципиром у оновременим борбама у функцији мобилизације грађанске јавности и демократског преображаја савременог друштва.

Ако бисмо кратко учинили осврт на мозаичну структуру публикације која је пред нама, запазићемо да *Сијнална свејла* садрже „беспштедну критику” неолибералне парадигме која „устоставља борбу свих против свих, и цинизам као норму свих пракси” (Bourdieu, 2019, стр. 135)³, критику неолибералне глобализације као

³ „Снага неолибералне идеологије, у ствари јесте то што она почива на својеврсном друштвеном неударвинизму” (Bourdieu, 2019, стр. 78).

мита који „оправдава” експлоатацију неомеђену границама која је „главно оружје у борбама против тековина социјалне државе (*welfare state*)” (Bourdieu, 2019, str. 71) и која је представљала важну брану заштити права европских радника, критику прекаритета⁴ и критику масовних медија, посебно телевизије, који су стављени у функцију крупног капитала. Према томе, *Сигнална светла*, за која се не може рећи да им недостаје акционалистичка компонента, представљају Бурдијеову дијагнозу стања у коме се друштво налази.

Природни наставак⁵ су *Сигнална светла II*, као својеврсна терапија за излазак из кризе. Ту је Бурдије не само радикалан критичар неолиберализма и разарања „државе благостања” у Европи, већ и жестоки поборник новог европског друштвеног покрета,

„једне рационалне утопије која би пружила наду у стварну социјалну Европу, која би могла синдикатима и левици да обезбеди широку активистичку базу и нови интернационализам у погледу размишљања и облика деловања” (Bourdieu, 2019, str. 155).

Тај европски друштвени покрет треба да садржи критику америчког неолибералног глобализацијског модела, који више није заснован на начелу *divide et impera*, већ на идеји „Уједини, па владај” (Bourdieu, 2019, str. 203–214) и његових ефеката на савремени друштвени развој. Редови које у *Сигналним светлима II* исписује Бурдије представљају пледоаје за ангажовано знање, алармантно указивање да је култура у опасности, разобличавање двосмисленог значења глобализације, пледоаје за уједињавање истраживача и активиста, за нову политизацију и нов интернационализам. Бурдије је указивао да је

„неолиберална симболичка контрареволуција произведена дугим деловањем труста мозга и бројних медијских, економских и политичких лобија, који су успели да произведу једну *парадоксалну доксу* која се, иако је конзервативна, представља као напредна, и која, иако представља рестаурацију прошлости, то назадовање и повратак на старо приказује као реформу или револуцију” (Bourdieu, 2019, str. 165).

Стога, ангажовани научни радници треба да иступе с једним новим интернационализмом са „снагом која је заиста међународна” и спремна да се

„ухвати у коштац с проблемима као што су питања животне средине, загађење ваздуха, озонске рупе, необновљиви извори енергије или радиоактивни облаци, који су нужно ’глобални’ јер не познају границе између нација или ’класа’. Исто важи и за проблеме који се директније тичу привреде или културе, као што су питања дуга земаља у успону или утицаја новца на производњу и ширење културе” (Bourdieu, 2019, str. 165–166).

⁴ „*Прекаријет* је саставни део једног модуса доминације новог типа, заснованог на успостављању општег и трајног стања несигурности, чији је циљ да примора раднике на потчињеност, на прихватање експлоатације”. За тај модус доминације, који веома личи на дивљи рани капитализам, Бурдије сматра да је прикладан и речит термин *флексилојација* (Bourdieu, 2019, str. 121).

⁵ И стога је логично што се српски издавач, Завод за уџбенике, Београд, одлучио да их обједини у једну монографију.

Полазећи од Спинозине мисли да „истинита идеја нема снагу по себи”, Бурдије је сматрао да

„треба учинити све да знање изађе из научног града, да треба пронаћи нову врсту односа између истраживача и друштвених покрета; осмислити нови облик организације који би успео да окупи истраживаче и активисте у једном колективном критичком и прегалачком раду, који би водио неким новим облицима мобилизације, политизације и акције” (Bourdieu, 2019, str. 145).

Бурдије није поклоник мита о вредносно неутралној / „чистој науци”. У вези с тим, он је потпуно јасан да

„речник социологије не може бити неутралан докле год постоје класе, зато „неутрализација” често изражава бекство од важних проблема... у суштини социологија је критичка наука и према себи и према другим наукама, али је она и *кријшка моћи*, укључујући и моћ науке” (Bourdieu, 1984, str. 49).

Бурдије је својим есејима, критичким интервенцијама и прилозима у *Сијналним свејлима* ~ *Сијналним свејлима II* алармирао интелектуалце, упозоравајући на то које су људске вредности данас угрожене, али и на улогу науке, слободномислећих људи, истраживача у пољу симболичке моћи, да се реafirмишу непролазна начела Слободе, Једнакости/Правде и Братства у свету у борби за ново друштво, одрживи развој, хуманизацију света и еманципацију човека.

Ljubiša R. Mitrović¹
University of Niš, Faculty of Philosophy
Department of Sociology
Niš (Serbia)

PIERRE BOURDIEU ON THE CRITICAL AND HUMANISTIC- -EMANCIPATORY ROLE OF SOCIOLOGY, INTELLECTUALS AND THE NEW EUROPEAN SOCIAL MOVEMENT

(Marginalia on the occasion of the publication of Pierre Bourdieu's book *Signals of Lights* ~ *Signals of Lights 2*. Beograd: Serbian State Publisher of Textbooks, Edition *Societas*, 2019. Translated from French by Milica Pajević, foreword by Ljubiša Mitrović)

(*Translation In Extenso*)

Abstract: The collage of Bourdieu's debates and polemics (*Signals of Lights* ~ *Signals of Lights 2*) most expressively illustrates how sociology of knowledge is organically connected with political sociology, or sociology of symbolic power his work; the unity of theory and practice is achieved in an aspiration to reaffirm the engaged role of the sociologist's profession, renew the role of intellectuals and form a new European social movement. Although he thought that today "it is not always easy to achieve the ideal of the collective intellectual", which he aspired to identify with, Bourdieu hoped that his critical reflections and polemical interventions, as the "lit signals of lights", may "serve as a useful weapon to all those who are trying to resist the neoliberal scourge... if not hoping to move a mobilization... at least to destroy the impression of unanimity that constitutes the essence of the symbolic picture of the dominant discourse" (Bourdieu, 2019, pp. 41-42).

Key words: sociology, neoliberalism, globalization, symbolic power, intellectuals, European social movement, Pierre Bourdieu.

Modern sociology, for numerous subjective and objective reasons, underwent a fundamental crisis at the end of the last millennium. That crisis was not partial but complex because it covered many dimensions – from the subject determination, paradigmatic perspective, to the position and role of this science in the modern society. This crisis is not routine and cannot be removed or resolved by the technical perfection of the research method, but by critical and radical re-examination of the situation in modern sociology, as well as by searching for new answers.

According to this crisis, two eminent sociologists in modern science formulated fundamentally different attitudes. *Peter Berger* (Berger, 1992) writes about the obsolescence and doom of sociology and the need to recall the profession because sociology has not proved to be able to predict key events, tendencies at the end of the

¹ ljubisa.mitrovic@filfak.ni.ac.rs

20th century, or to point to the perspectives of further social changes. In contrast to such defeatism, French sociologist Pierre Bourdieu expresses his plea for the rehabilitation of the critical-cognitive and social-humanistic and emancipatory role of sociology. He does it tracing Mills's tradition on reflexive radical sociology, emphasizing that sociology is a "martial discipline", and that, contrary to the positivist-functionalistic integrity of modern science and integrity of intellectuals before the power forces in the key of political correctness, sociology and sociologists must not only resist these tendencies, but also advocate alternative emancipatory sociology, able not only to criticize the existing society, but to construct alternative projects and replies to modern civilization-developmental challenges as well.

The sociological essays published by Pierre Bourdieu in the period from 1991 to 2000, the French titles *Contre-feux*, *Propos pour servir à la résistance contre l'invasion néo-libérale* (1998) and *Contre-feux 2, Pour un mouvement social Européen* (2001), and in our country published in a single book entitled *Signals of Lights ~ Signals of Lights 2*, illustrate in the best manner his attitude and response to the situation not only in sociology, but in social sciences as well, in the search for their engaged and alternative role in modern-day era.

Pierre Bourdieu (1930–2002) is a French sociologist and intellectual of an exceptional format, who ranks among the most original thinkers of contemporary world sociology and social sciences and humanities of the 20th century.

Of plebeian social background and of aristocratic spirit, Bourdieu is a humanist in his social orientation.²

"He is the founder of a new paradigm in modern sociology: genetic structuralism/constructivist structuralism and radical-reflexive sociology in the spirit of Mills's and Güldner's tradition. As a creative spirit, he also developed new concepts and notions in modern sociology, had influence on its epistemology, methodology and praxeology. Among those Pierre Bourdieu's new conceptual tools, which represent a theoretical novelty (*novum*), the following should be emphasized: the notion of practice, habitus, social field, economic, social, cultural and symbolic capital and symbolic power" (Mitrović, 2019, pp. 11-12), which are explicitly or implicitly determined in his different studies.

Although the central place in his research is dedicated to the problems of sociology of education and sociology of culture (particularly social inequalities in education and the significance of cultural capital in social reproduction), in his late years Bourdieu focuses on

² In his *Draft for Auto-socio-analysis* in the key of sociology, Pierre Bourdieu indicates to the influence of primary socio-cultural experience on the formation of his habitus, on intellectual development, theoretical discourse and sociological reflections. Among other things, he writes that his father was the son of a wage worker who spent his life as a poor clerk (postman) in a provincial village. In addition, he says: "He used to teach me, with no empty stories and with his overall behaviour, to respect "small people", to whom he belonged, as well as their struggles. "He admired great figures in politics, such as Robespierre, Zhores Alferov and Léon Blum, who were the embodiment of the republican ideal, which he wanted to pass on to me as well... He was a member of the union in a rural and conservative world and he always voted for the left wing" (Bourdieu, 2019a, p. 76). And this is what Pierre Bourdieu says about himself: "I was not a communist when most intellectuals were communists and I did not go in for anticommunism to which they were frequently susceptible when they stopped being communists" (Bourdieu, 2019a, p. 93).

the questions of political sociology (social movements) and sociology of media. However, what they have in common is that he always considers the place and role of sociology and intellectuals in modern social changes.

* * *

His book *Signals of Lights ~ Signals of Lights 2* contains Pierre Bourdieu's polemical texts written in the 1990s (from 1991 to 2000) about key problems of the modern French and world society, which are problematized by this author through critical sociological reflection, advocating an engaged role of sociologists, humanist intellectuals and the new European social movement.

Bourdieu realizes that, in the epoch of globalization and informatics revolution, the symbolic power of media has an increasingly important role in the action of social actors and modern social transformations, and that is why he opposes the idea of the passivity of scientists/researchers, emphasizing the necessity of public interventions, the need that "those who have an opportunity to dedicate their lives to the exploration of the social world, cannot be neutrally and impartially aside from the struggles in which the future of that world is at stake" (Bourdieu, 2019, p. 143). Unlike value neutrality which is wrongly identified with scientific objectivity, scientists and intellectuals should, in his opinion, use the results of their research in order to get involved in public debates about important social problems. As a matter of fact, advocating is directed at finding a new type of relationships between researchers and social movements in present-day social struggles, which is aimed at the democratic transformation of the European society. In that respect, the collage of Bourdieu's debates from "Signals of Lights" represents an excellent illustration of the polemic ardour with which Bourdieu participated in the struggles of the time in the function of mobilizing civil public and democratic transformation of the modern society.

If we make a brief review of the mosaic structure of the publication before us, we will observe that the book *Signals of Lights* contains "ruthless critique" of the neoliberal paradigm which "establishes the struggle of all against all, and *cynicism* as a norm of all practices" (Bourdieu, 2019, p. 135)³, the critique of neoliberal globalization as a myth "justifying" exploitation unlimited by borders, which is the "main weapon in the struggle against the achievements of the welfare state" (*welfare state*)" (Bourdieu, 2019, p. 71) and which represents an important obstacle to the protection of the rights of European workers, the critique of precarity⁴ and critique of mass media, particularly television, for being put into the function of large capital. Accordingly, *Signals of Lights*, although they cannot lack an actionist component, represent Bourdieu's diagnosis of the situation in the society.

³ "The strength of the neoliberal ideology is actually the fact that it is founded on a kind of social neo-Darwinism" (Bourdieu, 2019, p. 78)

⁴ "Precarity is integral part of a new-type mode of dominance, based on the establishment of general and permanent state of insecurity aimed at forcing workers into subordination and acceptance of exploitation". For that mode of dominance, which reminds largely of the wild early capitalism, Bourdieu considers the term *flexo-exploitation* to be suitable and clear (Bourdieu, 2019, str.121)

The natural sequel⁵ is the book *Signals of Lights 2* as a special therapy for exiting from the crisis. That is where Bourdieu is not only a radical critic of neoliberalism and destruction of the “welfare state” in Europe, but also a staunch advocate of the new European social movement,

“a rational utopia that would offer hope for the true social Europe, that could provide the unions and the left wing with a wide activist base to and new internationalism in relation to thinking and forms of action” (Bourdieu, 2019, p. 155).

That European social movement should contain the critique of the American neoliberal globalization model which is no longer based on the principle *divide et impera*, but on the idea “Unite and rule” (Bourdieu, 2019, pp. 203-214) and its effects on the modern social development. The lines written by Bourdieu in *Signals of Lights 2* represent his plea for engaged knowledge, an alarming indication that culture is in danger, for the unmasking of the ambiguous meaning of globalization, the plea for uniting researchers and activist, for new politicization and new internationalism. Bourdieu asserted that

“the neoliberal symbolic counterrevolution was produced by long-term acting of a brain trust and numerous media, economic and political lobbies which managed to produce a *paradoxicaldoxa* which, almost conservative, passes itself off as progressive and which, although it is the restoration of the past, shows such going backwards and return to old practices as a reform or revolution” (Bourdieu, 2019, p. 165).

Therefore, engaged scientific workers should step forward with new internationalism with the

“strength that is truly international” and ready to “come to grips with the problems such as environmental issues, air pollution, holes in the ozone layer, non-renewable energy sources or radioactive clouds, which are inevitably “global” because they do not know the borders between nations or classes. The same refers to the problems which are more directly related to economy or “culture”, such as the issue of the debts of the developing countries or the effects of money on production and expansion of culture” (Bourdieu, 2019, pp. 165-166).

Starting from Spinoza’s thought that “a truthful idea has no strength in itself”, Bourdieu believed that

“everything should be done to make knowledge leave the scientific town, that a new type of relationships should be found between researchers and social movements; a new form of organization should be conceived that could gather researchers and activists in collective critical and zealous work that would lead to some new forms of mobilization, politicization and action” (Bourdieu, 2019, p. 145).

Bourdieu does not advocate the myth about value-neutral/“pure” science. In that respect, he is absolutely clear that

“vocabulary of sociology cannot be neutral as long as there are classes, and that is why “neutralization” often expresses escaping from important problems... essentially, sociology is a critical science both towards itself and towards other sciences, but it is also the *critique of power*, including the power of science as well” (Bourdieu, 1984, p. 49).

⁵ Therefore it is logical that the Serbian publisher – the Institute for Textbooks, Belgrade – decided to unite them in one monograph.

In his essays, critical interventions and contributions in *Signals of Lights ~ Signals of Lights 2* Bourdieu alerted intellectuals, warning them about the human values which are endangered today, as well as about the role of science, free-thinking people, researchers in the field of symbolic power, for the purpose of reaffirming permanent principles of Liberty, Equality/Justice and Fraternity in the struggle for the new society, sustainable development, humanization of the world and emancipation of man.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Berger, P. L. (1992). Sociology: A Disinvitation? *Society*, November/December, 12-18
- Bourdieu, P. (2019). *Contre-feux ~ Contre-feux 2*. Beograd: Zavod za udžbenike [In Serbian]
- Bourdieu, P. (2019a). *Esquisse pour une auto-analyse*. Beograd: Karpos [In Serbian]
- Bourdieu, P. (1984). *Questions de sociologie*. Paris: Les Editions de minuit [In French]
- Mitrović, Lj. (2019). Bourdieu's Ploids For Engaged / Emancipatory Sociology, Renewal Of The Call Of The Intellectual And Formation Of A New European Social Movement: An Introduction. In P. Bourdieu *Contre-feux ~ Contre-feux 2* (7-37). Beograd: Zavod za udžbenike [In Serbian]

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316

Социолошки преглед : часопис Српског социолошког друштва = Sociological Review : journal of Serbian Sociological Association / главни и одговорни уредник Урош В. Шуваковић.
- Год. 1, бр. 1 (1961) - . - Београд : Српско социолошко друштво, 1961- (Краљево : Graficolor). - 23 cm

Тромесеично. - Текст упоредо на срп. и енгл. језику. -
Друго издање на другом медијуму:
Социолошки преглед (Online) = ISSN 2560-4880
ISSN 0085-6320 = Sociološki pregled
COBISS.SR-ID 932111